

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า มีผู้ทำ
การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาวะสิ่งแวดล้อม ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

นนทลี วิษพันธุ์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติต่อปัญหา
สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็น
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร 12 โรงเรียน จำนวน 480 คน ผลการวิจัย
พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
เชิงนิมิตในระดับสูงสิ่งแวดล้อม นักเรียนชายและหญิงมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์และโปรแกรมอื่น ๆ มีเจตคติต่อ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ใน
กรุงเทพมหานครน้อยกว่า 2 ปี และมากกว่า 4 ปี มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในโรงเรียนแหล่งต่าง ๆ กัน จะ
มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ณรงค์ ศรีสนิท (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
ของนักศึกษาวิทยาลัยครูในสวนกลาง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติต่อปัญหา
สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูในสวนกลางที่เรียนสายวิทยาศาสตร์และสายวิชาสังคมศาสตร์
จำนวน 701 คน พบว่ามีความรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง นักศึกษาหญิงมีความรู้

มากกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาสายวิชาวิทยาศาสตร์ มีความรู้มากกว่านักศึกษาสายวิชาสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคต่าง ๆ กัน มีความรู้และเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับ .05 ตามลำดับ นักศึกษาทั้งหมดมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบวก นักศึกษาชายมีเจตคติทางบวกมากกว่านักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่เรียนวิชาสายสังคมศาสตร์มีเจตคติทางบวก และนักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในภาคต่าง ๆ กัน มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิจัย พัฒนาวงศ์ธรรม (2524) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคใต้" วิชาเอกสังคม ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2524 จากวิทยาลัยครู 5 แห่งในภาคใต้จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทางบวก นักศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่ได้คะแนนความรู้สูงและกลุ่มที่ได้คะแนนความรู้ต่ำ มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สนอง โปธิว (2524) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5" เขตการศึกษา 4 จาก 15 โรงเรียน จำนวน 370 คน โดยใช้แบบวัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย แหล่งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากจะได้รับจากการเรียนในชั้นเรียนแล้ว นักเรียนจะได้รับจากวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ การทัศนศึกษา และเอกสารเผยแพร่ ส่วนแหล่งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่นักเรียนยังได้รับน้อย ได้แก่ การชมภาพยนตร์ การบรรยายการอภิปราย การจัดนิทรรศการ

โสมณ เคมมา (2524) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้" ตัวอย่างประชากรสุ่มได้จากนักศึกษาวิทยาลัยครู ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาและระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ปีการศึกษา 2521-2522 จากวิทยาลัยครู 16 แห่ง ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 960 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทัศนคติของนักศึกษาก่อนเข้าและหลังจากเข้ามาในวิทยาลัยครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฐิติยา หมอกน้อย (2524) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นต่อจุดมุ่งหมายและเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 ของครูและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อจุดมุ่งหมายและเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู และนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 530 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านปริมาณเนื้อหา ครูและนักเรียนส่วนมากเห็นว่า อย่างน้อยที่สุดเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาที่สอดแทรกอยู่ในวิชาต่าง ๆ ไม่ควรประมาณเนื้อหาให้น้อยลงกว่านี้อีก แต่ถ้าเป็นไปได้ อาจจะมีการเพิ่มปริมาณเนื้อหาเหล่านี้ให้มากขึ้นอีก โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในวิชาสุขศึกษา และควรจัดให้มีการอบรมวิธีการสอน "สิ่งแวดล้อมศึกษา" โดยตรงแก่ผู้สอน

ปรมาภรณ์ สมานประธาน (2525) ได้ทำการศึกษา "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ" ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 11 ที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในเมืองและนอกเมือง จำนวน 900 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชายและหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่อยู่ในเมืองและนอกเมืองมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รวมพร อุวรรณธรรม (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง" ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระได้แก่ ภูมิภาค ความเป็นเมือง สถานภาพ เพศ และอาชีพหลักของครอบครัว มีผลต่อความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่างในระดับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานภาพเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สถานภาพความเป็นเมืองกับอาชีพหลักของครอบครัว ความแตกต่างกันในความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของกลุ่มต่าง ๆ จำนวนตามตัวแปรอิสระเป็นความแตกต่างกันในระดับปริมาณเท่านั้น แต่ยังคงมีทิศทางของความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรม กับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ในระดับที่สูงมาก

เจดศักดิ์ ศรีศักดิ์วิชัย (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาภาคกลาง ที่มีต่อการเพิ่มวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบทัศนะและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาภาคกลาง ที่มีต่อการเพิ่มวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ อาจารย์วิทยาลัยพลศึกษาภาคกลาง 94 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพลศึกษาภาคกลาง 183 คน รวม 277 คน ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาภาคกลาง ร้อยละ 96.81 และ 97.81 ตามลำดับมีความสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อาจารย์ร้อยละ 67.02 เคยเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก่อน และร้อยละ 74.60 เคยเรียนรู้มาจากสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาร้อยละ 58.47 เคยเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก่อนและร้อยละ 81.31 เคยเรียนรู้มาจากสถานศึกษา

และพบว่า อาจารย์ มีความรู้ในวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับปานกลาง นักศึกษามีความรู้ในวิชาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ อาจารย์ร้อยละ 81.91 นักศึกษาร้อยละ 77.05 มีความเห็นว่า วิชาสิ่งแวดล้อมศึกษามีประโยชน์มากต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นร้อยละ 54.25 เช่นกันว่า การเพิ่มวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (พลศึกษา) นั้น มีความจำเป็นปานกลาง อาจารย์และนักศึกษาร้อยละ 44.68 และ 34.97 มีความเห็นว่า การเรียนการสอนในวิทยาลัยพลศึกษา ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาเลย ดังนั้นอาจารย์ร้อยละ 52.13 จึงเห็นด้วยอย่างมากที่จะจัดให้วิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นวิชาบังคับพื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียน ในขณะที่นักศึกษาร้อยละ 42.08 เห็นด้วยปานกลาง แต่ถ้าไม่สามารถที่จะจัดให้วิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นวิชาบังคับพื้นฐานได้ อาจารย์ร้อยละ 31.82 มีความเห็นว่าควรจัดให้มีการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา สอดแทรกในวิชาอนามัยส่วนบุคคลและชุมชน ในขณะที่นักศึกษาร้อยละ 33.33 มีความเห็นว่าควรจัดให้มีการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา สอดแทรกในวิชาสุขศึกษาจึงจะเหมาะสมที่สุด

ปิยนาด จิรวุฒิวงศ์ชัย (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4" ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความรู้ในเกณฑ์ดี นักศึกษาหญิง และนักศึกษาชาย มีคะแนนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่เลือกเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์ มีคะแนนความรู้มากกว่านักเรียนที่เรียนโปรแกรมอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร กับนักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด มีความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษามีเจตคติไปทางบวก เจตคติของนักศึกษาไม่แตกต่างกันตามโปรแกรมการเรียน และภูมิลำเนาเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีระวัฒน์ นิยมสุวรรณ (2527) ได้ศึกษาเรื่อง "เจตคติของนักศึกษาเกษตรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มนักศึกษาเกษตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 จากวิทยาลัยเกษตรทั่วประเทศ 18 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 320 คน ผลการวิจัยพบว่า เพศ ภูมิลำเนา

และการเข้าชมรมทางอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาเกษตร มีเจตคติต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกัน

ศิริพร หงษ์พันธ์ (2527) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ
เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ของนักศึกษาผู้ใหญ่อันดับ 5 ในเขตการศึกษา 5 มีวัตถุประสงค์
เพื่อการศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษของนักศึกษาผู้ใหญ่อันดับ 5 จำนวน 400 คน ในจำนวนโรงเรียน 7 โรงเรียน พบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับ
ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอยู่ในระดับสูง มีเจตคติในทางเห็นดีในการปฏิบัติพบว่า คะแนนปฏิบัติ
อยู่ในระดับสูง

วรรณิภา สุกรียพงษ์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
สิ่งแวดล้อมสำหรับครูมัธยมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษา
สำหรับครูผู้สอนวิชาสิ่งแวดล้อมในระดับมัธยมศึกษา การเตรียมการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
สิ่งแวดล้อมศึกษา โดยได้สำรวจข้อมูลโดยตรงจากครูผู้สอนวิชาสิ่งแวดล้อม ในระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2525 ทุกภูมิภาค
ของประเทศจำนวน 254 ราย ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์
เพื่อให้ผู้รับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี และหลักการทางด้านสิ่งแวดล้อม
กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนทางสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างทักษะทางการจัดการ
เรียนการสอน พร้อมทั้งให้เกิดความตระหนัก และเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ในการเรียนการสอนวิชาทาง
สิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับหลักสูตร และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

ทวีบุญ แสงหล้า (2528) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง "เจตคติของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
การศึกษาเจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยส่วนตัวและปัจจัย
ด้านการศึกษาด้านเพศ ขนาดครอบครัว อาชีพบิดา ที่ตั้งโรงเรียน แผนการเรียนผลสัมฤทธิ์

การเรียน กิจกรรมในชั้นการเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และแหล่งความรู้จากภายนอกของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 353 คน จาก 6 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโดยเฉลี่ยมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นบวก ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง นักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกัน นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ขนาดเล็กกับนักเรียนที่อาศัยในครอบครัวขนาดใหญ่ มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดกับนักเรียนมัธยมศึกษาประจำ อาเภอ นักเรียนที่มีแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กับนักเรียนที่มีแผนการเรียนอื่น ๆ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ มีเจตคติต่อ ปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด นักเรียนที่มีแผน การเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง มีเจตคติต่อปัญหา สิ่งแวดล้อมทางบวกมากกว่า และนักเรียนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นประจำ มีเจตคติ ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบวกมากกว่าและแตกต่างกับนักเรียนที่มีส่วนร่วมนาน ๆ ครั้ง นักเรียนที่มี ส่วนร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับนักเรียนที่ไม่มีส่วนร่วม นักเรียนที่ติดตามความรู้เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ภายนอกกับนักเรียนที่ไม่ค่อยได้ติดตามหรือไม่ติดตามเลย มี เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ปรีชา กาญจนกิจ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างมโนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 ตัวอย่างประชากรเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 จำนวน 647 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมี เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเชิงนิยามมโนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุลัทธิ ประเสริฐวณิช (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อม" จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 500 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้นักเรียนอยู่ในระดับสูง นักเรียนหญิงมีความรู้มากกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนทางภาษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมของกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน นักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมของกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

อมรรัตน์ รีกิจศิริกุล (2530) ได้วิจัยเรื่อง "พฤติกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร" จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 570 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกันตามอาชีพ และระดับการศึกษาของมารดาไม่แตกต่างกันตามอาชีพ

ชานาญ นานาผล (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจและความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสนใจและความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนจำนวน 1,100 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจต่อข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ในระดับมาก โดยมีความสนใจต่อข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ของนักเรียนขึ้นอยู่กับเพศ ระดับการศึกษา ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม อาชีพบิดา อาชีพมารดาและสภาพการซื้อหรือรับหนังสือพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หนังสือพิมพ์ควรเสนอข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับมาก โดยความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อปริมาณข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมที่หนังสือพิมพ์ควรเสนอขึ้นอยู่กับเพศ ระดับการศึกษา ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม อาชีพบิดา อาชีพมารดา และสภาพการซื้อหรือรับหนังสือพิมพ์ที่บ้านนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทองปาน กองมีทอง (2531) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "เจตคติและพฤติกรรมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนสว่างศึกษาอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติ เจตคติเชิงพฤติกรรม พฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติกับพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในส่วนตัวท้องถิ่น โดยศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนสว่างศึกษาอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร จากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ประจำปีการศึกษา 2530 จำนวน 168 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในส่วนตัวท้องถิ่นมีเจตคติที่ดีและมีเจตคติเชิงพฤติกรรมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพศชายกับเพศหญิง นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดเล็กกับนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่เคยและไม่เคยเรียนวิชาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ประยดา แก้วดวงเดือน (2532) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของความรู้ พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมด้านสุขภาพ และภาวะสุขภาพพิวหนังของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 560 คน พบว่ามีความรู้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผลภาวะที่นักเรียนได้รับในชีวิตประจำวันมาจาก ควันดำและจากท่อไอเสียรถยนต์ ความหนาแน่นของประชากร ฝุ่นละออง น้ำเน่า กลิ่นเหม็นและเขม่าควันไฟจากโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนี้ ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตคือ เกิดความรู้สึกหงุดหงิดไม่สบาย เกิดความเครียด อ่อนเพลียหรือคลื่นไส้

สมชาย อัมพันทอง (2532) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ในระดับปานกลาง ผู้บริหารที่มีเพศ ระดับการศึกษา ภูมิภาคเก่าเดิม จำนวนปีในการดำรงตำแหน่งและการได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน มีความรู้ไม่ต่างกัน ผู้บริหารมีเจตคติในทางบวกโดยขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา จำนวนปีในการดำรง

ตำแหน่ง และการได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ แต่ไม่ขึ้นกับเพศและภูมิภาคเดิม ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางบวกโดยขึ้นอยู่กับเพศ ภูมิภาคมาจากงานปีในการดำรงตำแหน่ง และการได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ แต่ไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา

อมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์ (2532) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางจราจรและมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร ของนักศึกษาสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน นักศึกษาโปรแกรมวิทยาศาสตร์ทั่วไปมีความรู้มากกว่านักศึกษารูปแบบอื่น นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจราจรและมลพิษทางอากาศอยู่ในระดับเห็นด้วย

สุภาภรณ์ ภูพลอย (2533) ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบมรณทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และการเรียนภาษา-สังคมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบมรณทัศน์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยจากการใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 468 คน แบ่งเป็นแผนการเรียนวิทยาศาสตร์จำนวน 235 คน และแผนการเรียนภาษา-สังคมศึกษา จำนวน 233 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนภาษา-สังคมศึกษา มรณทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบพบว่าแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มีมรณทัศน์สูงกว่านักเรียนแผนการเรียนภาษา-สังคมศึกษา

สารโรจน์ มีน้อย (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มรณทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบมรณทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคครูสังคมศึกษามีประสบการณ์การสอนต่างกัน และครูสังคมศึกษาที่มีพื้นฐานการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามมรณทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา 1 ชุด เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 60 ข้อ นำไปใช้กับตัวอย่างประชากร 481 คน ซึ่งเป็นครู

สังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง 23 โรงเรียน ส่วนภูมิภาค 29 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ มีมโนทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาปานกลางและการเปรียบเทียบมโนทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาพบว่า มโนทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูที่ทำการสอนในส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มโนทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มโนทัศน์สิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสังคมศึกษาที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

นิรมล กลับชุม (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาความรู้ และพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครู เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาตัวแปรได้แก่ เพศ ภูมิลำเนาเดิม สาขาวิชา การเรียนวิชาทางสิ่งแวดล้อม การเข้าชมรมทางสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาวิทยาลัยครูชั้นปีที่ 2 ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี ปีการศึกษา 2533 จำนวน 335 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาวิทยาลัยครู มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลางและพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีเพศ ภูมิลำเนาเดิม การเรียนวิชาสิ่งแวดล้อม การเข้าชมรมทางสิ่งแวดล้อม และการได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พบว่า นักศึกษาที่สังกัดสาขาวิชาต่างกันและมีคะแนนเฉลี่ยต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาวิทยาลัยครูมีพฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลางและพบว่า ระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครของนักศึกษาวิทยาลัยครู ไม่ขึ้นอยู่กับภูมิลำเนาเดิม สาขาวิชา การเรียนวิชาทางสิ่งแวดล้อม การเข้าชมรมทางสิ่งแวดล้อม และการได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ทางสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครของ

นักศึกษาวิทยาลัยครูจีนอยู่กับเพศและคะแนนเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินตนา ศรีบุญกุล (2535) ได้ทำการวิจัย "เรื่องพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นานของกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทิ้งขยะ และศึกษาปัญหา อุปสรรคในการทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นานของกรุงเทพมหานครจากหัวหน้าครัวเรือน ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี จำนวน 371 คน ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณขยะในครัวเรือนที่มีมากอันดับ 1 เกิดจากกิจกรรมการปรุงอาหาร มีวิธีการทิ้งแบบไม่แยกประเภทส่วนใหญ่มิมีความรู้ระเบียบวินัยของสังคมทางด้านการทิ้งขยะ แต่มีพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบไม่เป็นที่และอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงและกลุ่มอายุ 15-29 ปี พฤติกรรม การทิ้งขยะแยกประเภทมากกว่าเพศชายและกลุ่มอายุอื่น มีปัญหาในการทิ้งขยะ คือมีมาดื้อเฉื่อยฉึ่งขยะเพื่อหาของมีค่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยและปฏิบัติด้านและให้ทิ้งขยะแยกประเภท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องงานต่างประเทศ

ไดอาร์ (Dyar, 1975) ได้ศึกษา "ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเกรด 7" (Assessing the environmental attitudes and behaviour of a seventh grade school pollution) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียน ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 637 คน ซึ่งแตกต่างกันในด้านภูมิลาเนา (เขตเมือง เขตชานเมืองและเขตชนบท) พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตชนบทมีความห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ส่วนเด็กที่อยู่ในเขตเมืองมีความห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เด็กที่มีความสามารถด้านการเรียนระดับสูงและกลาง มีความห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าเด็กที่มีระดับการเรียนต่ำ และยังพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อระดับทัศนคติและพฤติกรรมเพียงเล็กน้อย เด็กผู้หญิงมีระดับทัศนคติและพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย

แซคเซอร์ (Zacher, 1975) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับ 11 ในรัฐมอนตানা" (A study of factors affecting the environmental knowledge of eleventh grade students in Montana) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนจาก 6 โรงเรียน ในรัฐมอนตানা จำนวน 436 คน จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ได้แก่ เพศ ขนาดของครอบครัว การอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ การเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและภูมิภาคนาของนักเรียน และจากการเปรียบเทียบคะแนนของปัจจัยต่าง ๆ พบว่า นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนหญิง นักเรียนที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กมีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่ และนักเรียนที่อ่านหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ 3 ฉบับขึ้นไป มีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่อ่านหนังสือพิมพ์จำนวนน้อยกว่า

จิตวูด (Chitwood, 1977) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ที่เข้าค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน" (The relationship between environmental knowledge, environmental attitude and locus of control in selected Youth Conservation Camp enrollers) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมว่า เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ หลังจากจบการเข้าค่ายแล้ว ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมในทางที่ดีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คะแนนจากการวัดความรู้ มีความสัมพันธ์กับคะแนนแบบวัดเจตคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความแตกต่างของคะแนนระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีค่าคะแนนน้อย เพศชายมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านความรู้มากกว่า และเพศหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าเพศชาย

ริชมอนด์ (Richmond, 1977) ได้ศึกษา "ความรู้และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศอังกฤษ" (A survey of the environmental knowledge and attitude of fifth year students in England) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยม

ศึกษาจำนวน 1,100 คนจาก 383 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน ถ้านักเรียนมีเรื่องต้องรับผิดชอบและต้องการเสียสละมาเป็นภาระ เจตคติจะเป็นไปในทางลบ นักเรียนชายมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่านักเรียนหญิง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และความรู้เป็นความคิดรวบยอดที่ต้องก่อให้เกิดเจตคติที่ดีได้

ฮอสลีย์ (Horsley, 1978) ทำการศึกษาเรื่อง "ผลของการทดลองเรียนวิชาสังคมที่มีต่อเจตคติและพฤติกรรมต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม" (The effects of social learning experiment on attitudes and behaviour toward environmental conservation) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาผลทดลองเรียนวิชาสังคมที่มีต่อเจตคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปีที่ 1 แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้โดยการสังเกต การทำให้กำลังใจ และการมีบทบาทร่วมด้วยนั้น จะมีผลดีต่อเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังจาก 10 สัปดาห์ผ่านไป ให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า เจตคติและพฤติกรรมของนักเรียนต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบเกอร์ (Baker, 1979) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและเจตคติของครูที่มีต่อมรดกทัศน์ การจัดการสิ่งแวดล้อม" (Environmental education : A multi-national study of curriculum innovation in higher education) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศึกษาถึงเจตคติของครูที่มีต่อมรดกทัศน์การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ 7 จำนวน 676 คน และครูที่สอนในระดับ 7 จำนวน 104 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 9 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ในชนบท 3 โรงเรียนในเมือง 3 โรงเรียน และโรงเรียนในเมืองอีก 3 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในรัฐนิวยอร์ก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ใช้แบบสำรวจความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ส่วนเครื่องมือที่ใช้รวบรวมและเป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของครูเกี่ยวกับ ภูมิหลัง เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน วิชาที่สอน การฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษา การเข้าร่วมโปรแกรม การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาและวิธีการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีขนาดของครอบครัว แหล่งที่อยู่อาศัยและเพศแตกต่างกัน มีเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชายมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมในทางบวกสูงกว่านักเรียนหญิงและนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนชาย

2. ครูมีเจตคติต่อวิธีสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับปฏิบัติการและการเข้าร่วมโปรแกรมการทำให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา มีระดับต่ำมาก

อัมมีโรล(Umelo, 1983)ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ที่สอนวิทยาศาสตร์ และไม่ได้สอนวิทยาศาสตร์ในประเทศไนจีเรีย" (A survey of environmental perceptions and knowledge of environmental issues possessed by science and non-science educator in Nigeria) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากนักการศึกษาวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ 21 คน อาจารย์วิทยาศาสตร์ 30 คน อาจารย์ที่ไม่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์อีก 45 คน โดยใช้แบบสอบถาม แมน วิทนี ยู เทส (Mann Whitney U-test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมกับ ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักการศึกษาวิทยาศาสตร์และอาจารย์วิทยาศาสตร์ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. การรับรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมกับความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของอาจารย์สาขาอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. นักการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และครูวิทยาศาสตร์ มีการรับรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. อาจารย์วิทยาศาสตร์และอาจารย์สาขาอื่น ๆ มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยนต์ (Yount, 1989) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางสิ่งแวดล้อม : ความสัมพันธ์ระหว่างการคงอยู่ของระดับทัศนคติกับระดับความรู้" (A study of the factors influencing environmental attitude : the relationship between environmental attitude defensibility and cognitive reasoning level) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนในการสร้างทัศนคติทางสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีแห่งพลอริดา และวิทยาลัยชุมชนบริวารด์ แห่งละ 68 คน พบว่านักศึกษาที่ได้รับการเรียนหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา มีทัศนคติไม่แตกต่างกับนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนหลักสูตรสิ่งแวดล้อม และพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการเรียนหลักสูตรสิ่งแวดล้อมและนักศึกษาที่มีคะแนนความรู้สูง จะสามารถรักษาระดับทัศนคติได้ดีกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เรียนหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาและนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เรื่อง ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมของนักเรียนและนักศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษานิเวศวิทยาคู วิทยาลัยพลศึกษา มหาวิทยาลัยและกลุ่มประชาชน ในการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษหญิงมีความรู้มากกว่านักศึกษชาย นักศึกษสายวิทยาศาสตร์มีความรู้มากกว่านักศึกษสายสังคมศาสตร์ และ

ได้ให้ความคิดเห็นว่า วิชาสิ่งแวดล้อมมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันและได้ให้ความสนใจต่อข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน ในการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ เจตคติและค่านิยมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พฤติกรรมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีทิศทางไปในทางบวกพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีเจตคติไม่แตกต่างกัน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ได้แก่ ภูมิภาค สถานการณ์การเรียนวิทยาศาสตร์ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ในการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและดี และการศึกษาเกี่ยวกับมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร มีปัญหาด้านสุขภาพของนักเรียนเกี่ยวกับอารมณ์ ความเครียด ย่อนเพลียและคลื่นไส้

จากการวิจัยในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม และการทดลองการเรียนรู้ของนักเรียนเกรด 7 เกรด 11 กลุ่มเยาวชนและนักศึกษานิววิทยาลัยและสถาบันเทคโนโลยี การจัดโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่าในการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเกรด 7 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้มากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนเกรด 11 มีความรู้ระดับค่อนข้างต่ำ โดยนักเรียนชายมีระดับคะแนนความรู้สูงกว่านักเรียนหญิงในการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ เจตคติ ค่านิยมต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเกรด 7 โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมต่ำกว่านักเรียนชาย และนักศึกษาที่ได้รับการเรียนหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา มีทัศนคติไม่แตกต่างกับนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนหลักสูตรสิ่งแวดล้อม เมื่อได้ทำการศึกษาถึงตัวแปร เพศ ภูมิภาค ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาสิ่งแวดล้อมและสังคม มีผลต่อความรู้ และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมโดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และในการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษานิววิทยาลัย เปลี่ยนแปลงไปทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อสุขภาพของนักศึกษานิววิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษา ยังมีน้อย จึงควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อจะได้นำผลวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีส่วนในการป้องกัน แก้ไขและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อไป